

*Воробей Оксана Петрівна,
студентка 101 навчальної групи МСЕ
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ*

Науковий керівник:

*Пендюра Максим Миколайович,
завідувач кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПРАВА ЖІНОК ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Права жінок представляють собою невід'ємну частину загальних прав людини, які обов'язкові для дотримання на національному та міжнародному рівнях. Під час війни жінки стають особливо вразливою групою. Загроза насильства, зокрема статевого, є однією з ключових проблем, з якою стикаються жінки під час збройного конфлікту. Вторгнення Росії в Україну відчутно позначилося на порушенні прав людей у всій країні, зокрема на збільшенні випадків сексуального насильства, катувань, тяжких тілесних ушкоджень та жорстокого обходження. Агресор використовував і продовжує залучати до бойових дій військові формування, де переважають чоловіки та часто зустрічаються особи, які раніше відбували покарання за вчинення різних тяжких та особливо тяжких злочинів проти життя, здоров'я, гідності, статевої свободи та особистої недоторканності. У зв'язку з цим українські жінки часто стають об'єктами цих злочинних дій [1, с. 135].

З кожним днем війни фіксується все більше випадків сексуального насильства щодо жінок з боку російських військових. На жаль, точні статистичні дані про кількість жінок, які постраждали від гендерного насильства, важко отримати з ряду причин. Часто жінки у таких ситуаціях не розповідають про пережите насильство, оскільки живуть у страху та відчувають недовіру до можливості отримати допомогу від держави. На окупованих територіях може бути абсолютно відсутній доступ до органів, до яких жінка могла б звернутися. Крім цього, жінки можуть перебувати в стані постійної залежності від осіб, які спричинили насильство (полон, рабство та інше) [2, с. 305]. Якщо акти зазначеного різновиду насильства призводять до знищення певної групи людей в цілому або частково, а також до створення прямої загрози їхньому соціальному та фізичному існуванню та приниження гідності потерпілих, вони можуть становити форму геноциду [4, с. 146].

Під час воєнного стану стало особливо актуальним питання порушення гендерної рівності між жінками та чоловіками в контексті їх права захищати Батьківщину. З початку збройної агресії в 2014 році, цій проблемі приділялося мало уваги через певні обставини та загальну соціально-політичну ситуацію в країні. Проте після повномасштабного вторгнення в нашу країну 24 лютого 2022 року дискусія щодо вступу жінок до Збройних Сил України чи добровольчих об'єднань на рівних умовах з чоловіками стала ще більш

актуальною. Більше того, виявилось, що приблизно п'ята частина всього військового контингенту держави складається саме з жінок [1, с. 136]. За інформацією Міноборони, станом на 9 жовтня 2023 року в українській армії служить 42 тисячі жінок, близько 5 тисяч із них - на фронті. Українські жінки, які воюють, продовжують боротися за визнання суспільством своєї рівності із солдатами-чоловіками. Відчувається переважаюче уявлення про армію як про винятково чоловіче середовище, і деякі стверджують, що жінкам у цьому контексті не місце. Навіть попри те, що Україна визнала обов'язковими базові міжнародні документи у сфері забезпечення гендерної рівності, закріпила принцип недискримінації за ознакою статі на конституційному рівні, ухвалила спеціальний закон про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, і створила відповідні інституційні гарантії у цій сфері, проблема забезпечення гендерної рівності залишається гострою для нашого суспільства [3, с. 20]. Питання щодо військовополонених українок також дуже чутливе. Хоча загальнодоступні дані про загальну кількість жінок, які потрапили в полон, відсутні, у Координаційному штабі поведження з військовополоненими припускають, що у російському полоні може бути кілька сотень жінок. Є свідчення про те, що жінки-солдати, які опинилися в полоні, піддавалися тортурам, приниженню та сексуальному насильству. Особливо важливо дотримуватися положень Женевської конвенції щодо гуманного поведження з військовополоненими, а саме статті 13, в світлі цих свідчень.

У зв'язку з майбутніми можливими хвилями військової мобілізації, жінки деяких професій нині юридично зобов'язані стати на військовий облік. Хоча повномасштабна мобілізація очікується не раніше, ніж у 2026 році, вони можуть вступати до військової служби за контрактом. Додатково розширено перелік професій, з яких жінки можуть бути призвані на військову службу. Відповідно до нового закону, жінки з будь-якою медичною освітою повинні стати на облік [5].

Роль жінок у боротьбі за перемогу має важливий вплив не лише на кількість захисниць, але й на якість самої армії. Проблемні питання, що існують наразі в цій сфері, однак, вказують на те, що армія не була готова до активної участі жінок. З іншого боку, вони також свідчать про те, як системна робота, залучення громадського сектору поступово наближають Україну до реальної рівності.

Список використаної літератури

1. Прус І.М. Правовий захист жінок під час російсько-української війни. *Нове українське право*. Вип. 2. 2023. С. 134–139.
2. Луцан А.В. Захист прав жінок в умовах збройних конфліктів. *Право і суспільство* № 6. 2022. С. 299–306.
3. Уварова О. О. Права жінок та гендерна рівність : посіб. Київ. 2018. 204 с.
4. Павлова Н.В. Лукомська А. А. Жінки та війна: сексуальне насильство як прояв геноциду. Актуальні проблеми діяльності органів досудового

розслідування в умовах воєнного стану. 2022. С. 146–148.

5. Anastasiia Chupis and Olivera Simic. Defending the Motherland: The Women Fighting for Ukraine. <https://balkaninsight.com/2023/08/01/defending-the-motherland-the-women-fighting-for-ukraine/> (дата звернення: 04.11.2023).

***Гейко Анастасія Олегівна,**
здобувачка ступеня вищої освіти бакалавр
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Кривицький Юрій Віталійович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

НАЦІОНАЛЬНЕ АНТИКОРУПЦІЙНЕ БЮРО УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

На сучасному етапі розвитку корупція в нашій державі досягла високого рівня. Корупція негативно впливає на соціальний процес, становлення демократично громадянського суспільства, а її швидке поширення в соціумі та безпосередньо в органах публічної влади свідчить про недосконалість правових норм, моральних якостей в українському суспільстві, які б ефективно перешкождали такому негативному явищу. Корупція вражає всі сфери суспільного життя та поширенню організаційної злочинності, створює соціальну напругу, виникнення конфліктів, ріст безробіття, уповільнення економічного розвитку та недовіру до органів публічної влади. Корупція реально протистоїть конституційному та суспільному ладу, є причиною небувалого зростання в Україні «тіньової» економіки [1, с. 75].

Саме корупція є однією з причин, що призвела до масових протестів в Україні наприкінці 2013 – початку 2014 років. До причин виникнення корупції в державі відносять: недосконалість політичних інститутів і судової системи, недостатня законодавча база та нерівність розподілу прибутків. Така ситуація передбачає необхідність пошуку нових ефективних шляхів подолання корупції в суспільстві.

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції», до спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції належать органи прокуратури та Національної поліції, Національне антикорупційне бюро України (далі – НАБУ) та Національне агентство з питань запобігання корупції. Національне антикорупційне бюро України було створено на